

ХУБАВАТА МАЛХУАН КАЗАХСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Стават и такива работи по света: извърви човек живота си и като умре, всички го забравят: не го споменуват нито с добро, нито с лошо. Пък за хубавата Малхуан се говорило не само след като залязла, а и много преди да изгрее. Шейсет години преди да дойде на тоя свят, звездобройци предрекли, че ще се роди хубавица над хубавиците. Още тогава ясновидци — зограф изписали нейния лик и го разнесли по всички земи; песнопойци съчинили за нея песни.

Научил за Малхуан и един хан. По-богат и по-могъщ от него нямало на света. Четиридесет дворци имал той. А измежду всички най-хубав бил дворецът, що му построил един майстор, дошъл от незнайна страна. Целият бил от мрамор, злато и сребро. Меки губери застинали пода. По стените висели свилени тъкани; на тях били извезани със сърма сури елени, подгонени от лъвове, и хубавици, къпеци се в изворна вода, из която плували чудновати рибки.

По тавана между коралови звезди се плъзгали златно слънце и сребърен месец. Ала онова що затъмнявало всичко, било ликът на Малхуан, изписан тъй майсторски, сякаш тя е жива и ей сега ще ти проговори...

В тоя дворец ханът отивал винаги без придружници. С часове седял сам пред дивния образ, очите си от него не можел да откъсне и току въздишал: „Щом науча, че тази хубавица се е родила, ще ида да я намеря, ако ще и накрай света и ще се ожения за нея.“

Ключът от двореца той пазел в своята шапка и никому не позволявал да влиза там.

Забравих да ви кажа, че този хан имал само една рожба — момче на четиринайсет-петнайсет години. Неразлъчен другар в игрите му бил синът на везира — негов връстник.

По цели дни двете момчета скитали из гората, стреляли по птици и дребни зверчета, препускали на коне из тучните поля или пък обикаляли дворците и се радвали на богатата им наредба. Тридесет и девет дворци те обходили и разгледали, само на четиридесетия портите били заключени.

Хановият син отишъл при майка си да поиска ключа.

— Сине мой, светлина на очите ми! — отговорила майката. — Не е у мен ключът от тоя дворец. Баща ти никому не го дава и го носи винаги в своята шапка. Нея той сваля само когато се моли на аллаха или когато си ляга да спи.

„Непременно трябва да видя какво има в тоя дворец и защо баща ми не позволява никому да влиза!“ — рекло си момчето.

Един ден подир сита гощавка ханът легнал да спи. Изхитрило се момчето — отмъкнало ключа. Без да се маят, двете другарчета влезли в двореца. Още на прага те спрели като втрещени: отсреща ги гледала неземна хубавица. Лицето и било като пълнолика месечина, очите и като ясно слънце, а косите и — от беззвездна нощ по-тъмни...

Погледнал я хановият син и му се сторило, че очите и го прободили в сърцето. Строполил се на пода, сякаш поразен от гръм.

Уплашил се другарят му, изнесъл го навън, напръскал го с водица. А синът на хана, като дошъл на себе си, заплакал и зашеметен едва се дотърлил до постелята си.

Легнал хановият син и не ставал. Надошли знахари — никой не знаел каква е болестта му, никой не можел да го изцери. Питат, разпитват болника — той мълчал и от ден на ден се топял и тъмнеел. Така и щял да си умре, горкият, ако не се намерил един баяч-ясновидец. Щом погледнал момчето, познал каква е болката му и рекъл на баща му:

— О, господарю, люта болест се е впила в сърцето на сина ти. Можете да му помогнете, ако намерите хубавата Малхуан, и му я вземете за жена. Сега тя е осемгодишна; дъщеря е на хан Даут, който живее в планината Шенгерле.

Трепнало каменното сърце на бащата. Не от жал за сина, а от мисълта, че болестта на наследника може да му попречи да изпълни своето дълго таено желание. И в главата му се родил коварен план.

— Сине мой, едничка моя радост! — заговорил той притворно. — Ти вече порасна — можеш да седиш здраво на седлото. Тръгни, намери твоята хубавица и я доведи тука. Аллах да те пази и да ти помага!

Щом чул тия думи, болникът тозчас се изправил. А синът на везира се втурнал насреща му, прегърнал го и рекъл:

— Ще дойда и аз с теб, заедно да делим радости и несгоди!

Заповядал ханът да облекат момчетата в скъпи дрехи, да им дадат добро оръжие, тънконоги коне и пари, колкото щат.

Много дни пътували двамата другари. Навлезли в една тъмна страна — ни слънце, ни звезди греят; вредом мрак като в пещера.

Накъде да вървят? Ненадейно пред тях се изправил белобрад старец със запалена борина в ръка.

— Чеда мои, как попаднахте тук, където само нощни птици прелитат? — попитал ги той.

Момчетата разправили на стареца всичко. Той им дал знак да вървят подир него.

Четиридесет дни и нощи ги водил през страната на вечния мрак. Чак на четиридесет и първия ден се провидяло слънцето.

Тогава старецът се обърнал към двамата:

— Очаква ви още дълъг и опасен път. Първо пред вас ще се изпречи старата Жалмауз-кемпир. Всички се боят от нея, ама вие не се страхувайте. Покажете и тая кърпа и тя ще ви погледне с добро око!

Старецът измъкнал от пояса си свилена кърпа, която била извезана със сърма, и я подал ка везировия син.

— Вървете все към изгрев слънце! — рекъл на раздяла старецът, обърнал се и потънал в мрака.

Година, и две, и три пътували младите юнаци. Девет вековни гори прекосили, девет високи планини прехвърлили, девет ширни поля преминали.

Един ден съзрели далече в степта дим да се вие към небето. Препуснали натам. Стигнали при една юрта. А насреща им Жалмауз-кемпир — тъй както приказките я описват: горна устна — до челото, долна устна — до гърдите, зъби — ханджари. Старата вещица извикала:

— Само месо при мен дошло!

Момците не успели да разгледат страшилището, а то вече глътнало сина на хана.

— Ой, какво стори, Жалмауз-кемпир? — извикал уплашен другарят му. — Ние идваме при тебе на гости — и показал кърпата на стареца.

Погледнала тя кърпата и я познала:

— Така ли била работата? Защо не казахте веднага?

Бръкнала вещицата с пръст в устата си и извадила сина на хана. А той, колкото бил хубав, дважд по-хубав станал сега.

Поканила Жалмауз-кемпир нечаканите гости в юртата си. Нахранила ги, напоила ги и ги заразпитвала: какви са, откъде идат, накъде отиват?

Те и разправили всичко.

— Имате късмет, че сте такива лични и хубави — рекла им тя. — Харесвате ми и ще ви помогна. Хубавата Малхуан не е далеч: планината Шенгерле е зад ония височини, гдето се мержелеят зад юртата. Отвъд планината се простира неизбродна гора. Там ще ви посрещне моето козарче. То ще ви упъти. А наред гората в бял дворец живее вашата хубавица Ден и нощ една стара магьосница я пази — слънце да не я види, вятър да не я лъхне. Все обикаля около двореца, преправена на някой звяр. Ама вие не се натъжавайте — старицата много обича златото, а при неговия блясък, казват, и змията от дупката си излиза. Платете и повечко, замажете и очите с жълтици и тя сама себе си ще продаде, камо ли девойката Малхуан. Това е, което мога да ви кажа. Сега спете, а утре станете по-раничко, че труден път ви чака! Шенгерле не е планина като всяка планина!

Рано на заранта юнаците яхнали конете. На раздяла Жалмаузкемпир им дала един камшик и им заръчала да го предадат на козарчето:

— Така то ще разбере, че аз ви пращам!

Момците препуснали с конете. Пред очите им се вишела планината Шенгерле — да речеш да се пресегнеш, ще я пипнеш. А тя, като омагьосана, се дърпала назад. Три дни препускали, дорде стигнат до полите и. Пък сега друга мъка: скалите сякаш били излети от стъкло.

Изоставили конете си двамата другари, заизкачвали се по гладките скали. Седем дни се изкачвали, за да достигнат билото, където само орли виели гнезда. Хайде сега пък надолу още седем мъчителни дни. Прехвърлили планината и слезли в гората, сред която живеела хубавата Малхуан. А тая гора като гора ли била! Челата на дърветата в облаците опират, стволовете им в тръни обвити — невестулка не може да се провре, камо ли човек да мине.

Докато юнаците оглеждали гората, отнякъде изскочило дрипаво козарче. Те му подали камшика на старата вещица. Щом го зърнало, то им се поклонило и ги попитало защо са дошли в тоя пущинак. Разправили му те къде отиват и го помолили да им покаже пътя.

Козарчето се стреснало и се заозъртало:

— Не бива да говоря за това. Ще чуе магьосницата, ще ми скъса ушите, а на вас ще напакости.

То им кимнало с глава да тръгнат подире му. По едно време се спряло и мълком посочило една пътечка, която едва се забелязвала между трънаците. Двамата юнаци тръгнаха по нея. Излезли на широка поляна. Ненадейно насреща им изскочили много бикове: мучат страховито и а-ха да ги надянат на рогата си. А от всички най-вилнеел един едър бик с големи и остри рога.

Припомнил си везировият син съвета на Жалмаузкемпир и изсипал на земята цяла кесия жълтици.

Тозчас бикът свалил кожата си и пред изумените момци застанала една беззъба баба. Започнала с разтреперани пръсти да събира жълтиците. Като ги събрала, изправила се и рекла:

— Ей, юнаци! Чух аз какво разправяхте на козарчето — ушите ми през три часа път чуват, очите ми през три часа път виждат, макар да съм на триста години. Щом сте дошли от толкова далече за хубавата Малхуан, ще ви помогна да я отведете. Ама първом един от вас ще трябва няколко дни да се учи при мене на магии, които ще ви помогнат да изпълните онова, което сте намислили.

Посъветвали се другарите и решили синът на везира да учи магиите на бабата.

Завела ги магьосницата в колибата си. Нахранила ги, напоила ги, турила хановия син да спи на един одър и седнала да учи другаря му на своя занаят. Научила го да разбира езика на птици и животни, да прави разни магии и му рекла:

— Сега знаеш вече половината от моето майсторство. И то ти стига! Хайде върви при Малхуан и дано аллах ти помогне да сполучиш!

Завела го наред гората, където се издигал белият дворец. А той бил обкръжен с високи стени, портите му — заключени с тежки катинари. Старицата накарала момъка да се провере през една дупчица — толкова малка че само мравчица можела да пролази през нея. А той, нали бил изучил дяволските и науки, направил се тънък като косъм и се проврял. Влязъл в богато подредени покои — вредом меки губер, пухкави възглавници; на средата — шадраван, бликащ гюлова вода а край него — хубавата Малхуан със златни и сребърни рибки си играе.

С боязън в сърцето пристъпил момъкът към нея. А тя, колкото била хубава, толкова и досетлива. Веднага разбрала, че не току-тъй при нея е дошъл този незнаен юнак. Ядосала се и му ударила две

плесници. Зашеметен, синът на везира паднал на пода, Малхуан се втреничила в него — благородството и хубостта на лицето му смекчили сърцето и. Поръсила го с вода и той отворил очи. Попитала го Малхуан.

— Кой си ти и защо си дошъл? Добра ли мисъл или зло сърце те води при мене? Само не лъжи и не хитрувай!

Тозчас пред светлия момински поглед момъкът забравил магиите и хитрините, на които го научила магьосницата. Разправил и всичко, както си е. Замислила се хубавицата. Сетне продумала:

— Хареса ми вашата сърцатост — да се вдигнете открай света, да минете през толкова промеждия, да претеглите толкова мъки, за да ме намерите. Ако другарят ти е тъй хубав, колкото е смел, готова съм да го нарека свой мъж и повелител. Ала видиш ли, момко — беда: калмицкият хан, който е много стар и не ми е по сърце, заплаши баща ми, че ако не ме даде нему, ще разори страната ни. Съгласих се да му стана жена. Утре ще трябва да замина за калмицката земя. А на мене ми се плаче и сега се чудя как да се отърва от този ненавистен старец.

Хубавицата измислила такава хитрина:

— Вие двамата — рекла тя — се скрийте в гробницата на дядо ми. Утре, като минем край нея, ще помоля хана, преди да напусна родната земя, да се простя с праха на покойника. В гробницата един от вас бърже ще се предреши в моите одежди и ще тръгне с хана вместо мене. Аллах е всемилостив, той ще помогне на храбреца да се завърне невредим тук, в моя дворец, където ние с радост ще го посрещнем.

Както Малхуан рекла, така и сторили. На заранта вместо невеста с хана тръгнал синът на везира, предрешен в сватбените одежди на хубавицата. Старият младоженец не разбрал измамата. Като пристигнали в ханството, той наредил богата сватбена гощавка с борби и надпрепусквания — както му е редът.

Калмицкият хан имал сестра, също голяма хубавица. Еркежан било името и. Предрешеният син на везира много я харесал и намислил да я отвлече.

Вечерта, щом свършило пиршеството и сватбените игри, младата булка рекла на хана с преправен глас:

— О, повелителю мой! Обет съм дала на аллаха, че четиридесет дни подир венчавката само нему ще се моля и няма да се виждам с мъжа си. Изпълни моето желание!

Ханът се съгласил — какво ще прави, когато го молела най-хубавата жена на света.

Заживял предрешеният юнак в двореца на хана и все около Еркежан се навъртал.

Един ден той казал на девойката:

— Еркежан, вземи от брат си два бързи коня да се поразходим из полето!

Хановата сестра заповядала да доведат два най-хубави коня. Много се учудила тя, като видяла как ловко снаха и се метнала на коня и препуснала през степта към един висок хълм. Настигнала я чак когато превалила хълма. А сега още повече се учудила, защото там, зад хълма, вместо Малхуан видяла напреде си левент момък във воински дрехи, който много приличал на снаха и.

— Щом ти не си моята обична снаха, кой си ти, о, незнайни юначе? — запитала учудена Еркежан.

Синът на везира и разказал всичко накратко, защото нямало много време за губене. Предложил на девойката да избяга с него и да му стане жена.

Еркежан не се двоумила дълго. Лицето и светнало и тя отговорила:

— Готова съм с тебе да ида накрай света!

Двамата благополучно достигнали горския дворец, където Малхуан и синът на хана ги посрещнали с радост. И заживели там четиримата безгрижни и щастливи. Синът на везира омагьосал входовете и прозорците на двореца. Отвън той вече изглеждал като гладко кубе и чужд крак по никакъв начин не можел да пристъпи вътре.

Да оставим сега младите да се радват на обичта си и да видим какво става в двореца на калмицкия хан.

Измаменият младоженец чакал невястата и сестра си да се върнат, ала не ги дочакал. Изпратил слуги да доведат старата магьосница. Като дошла, той и дал пари, ала малко, защото бил голям скъперник, и поискал да му каже къде са жена му и сестра му.

Магьосницата погледнала в своето вълшебно огледало и видяла къде се били приютили бегълците. Ала повече от това не искала да направи.

Вдигнал се ханът с цялата си войска и отишъл при горския дворец. А той — нали бил омагьосан — виши кубе и нито врати, нито прозорци се виждат. Ханът заповядал да удрят стените с тежки чукове и като разбрал, че не ще може да ги разруши, разсърдил се и си тръгнал за своето ханство.

А магьосницата намислила да изкопчи злато и от другата страна. Почакала да се отдалечи ханската войска и пристигнала в горския дворец.

— Чеда мои — рекла тя на младите хора, — вече сте свободни да вървите, където си щете. Опасността мина. За тая радостна вест ми се полага подарък.

Синът на хана и насипал в полата жълтици и тя си тръгнала доволна. А Малхуан завела юнаците в конюшнията, където били вързани два коня — не какви да са коне, а вълшебни. Хановият син и Малхуан яхнали единия, везировият син и Еркежан — другия. Четиримата бързо преминали дългия път и навлезли в родната земя. Спрели край хладен извор и отседнали да починат под сянката на едно старо Дърво, що растяло над водата. Скоро двете моми и хановият син заспали, а синът на везира останал да бди, да не би да ги нападне някой звяр.

Подир някое време на дървото кацнали две врани. Започнали да си приказват. Везировият син, който разбирал говора на птиците, се заслушал:

— Ча! Ча! — изчавкала едната. — Виж колко хубави са тези млади! Един за друг родени!

— Жалко само, че скоро синът на хана ще умре — отвърнала другата.

— Защо?

— Защото бащата на момъка дочул, че синът му се връща с невеста. Ден и нощ сън го не хваща да мисли как да се отърве от наследника си, та да му вземе жената. Най-сетне намислил: взел, че поръсил с отрова един хубав кон и го изпратил с големците, които ще посрещнат младите. Щом синът му яхне коня, отровата ще премине в тялото му и той начаса ще умре.

— Ча-ча-ча! — трепнала с криле първата. — Ако някой продума за това, да се вкамени до коленете!

Втората врана кимнала с глава в знак на съгласие и като помълчала, продължила:

— Ча-ча, това не е всичко! Ако синът на хана успее да се избави от първата клопка, баща му ще направи сватбена гощавка с две трапези. На едната ще седне той с везира и двете хубавици, а на другата — жена му, тези двама юнака и онези големци, от които иска да се отърве. Защото той ще насипе отрова в гозбите им.

— Ча-ча-ча! — изчавкала пак първата врана. — Ако някой продума за това, до пояс да се вкамени!

— Тъй, тъй! — продължила приказката си другата. — Ала още едно премеждие чака хановия син. Ако сполучи да се избави от отровните гозби, баща му ще поръси с отрова едно котенце. Щом младоженците заспят, той ще го пусне при тях. Котенцето ще почне да се търка, да се умилква около сина на хана и той ще умре начаса...

Мъка стиснала сърцето на везировия син: как да избави другаря си от коварството на хана?

Подир малко се събудили другите, стегнали се за път и тръгнали с весела песен. Само синът на везира мълчал — не му било до песни. И колкото повече приближавали, толкова по-тъмно ставало челото му.

Най-сетне насреща им се задали посрещачите, изпратени от хана. Синът на везира избързал напред, извадил сабята си и с един замах отсякъл главата на хубавия кон. Почудили се всички. Домъчняло на хановия син, ала си замълчал.

Влезли младите пътници в двореца. С почести ги посрещнали родителите и придворните. Ханът заповядал веднага да наредят две трапези — на едната седнал той с двете невести, везирът и неколцина приближени, а на втората — старата му жена, двамата другари и неколцина големци, които не обичал.

Не успели още сватбарите да насядат, синът на везира гътнал масата и всички гозби се разсипали. Почудил се младоженецът, ядосал се, ала си премълчал.

Синът на везира му прошепнал:

— Много години делихме с тебе мъки и неволи. Нека в тая радостна нощ легнем четиримата заедно!

Ханският наследник се съгласил.

По някое време през нощта през някаква дупка се провряло едно коте. Повъртяло се то и скочило на постелята, където синът на хана и

невястата му спели. Верният другар измъкнал сабята си и го убил. Претъркулнало се то на пода и в същото време синът на хана се пробудил. Като видял над главата си с извадена сабя везировия син, скочил и завикал за помощ. Нахълтали войници и вързали клетника. А ханският наследник се развикал с цяло гърло:

— Храни куче, да те лае! Виж, какъв си бил ти! Намислил си да ме убиеш, та да ми вземеш жената. Ще си получиш наказанието, което заслужаваш!

На заранта глашатаите огласили целия град:

— Елате да видите как ще бъде обесен един неблагоприятник, който вдигна ръка на ханския наследник!

Събрал се много народ. Извели клетия момък, окован във вериги, и го изправили пред бесилото. „И тъй, и тъй ще се мре — помислил си той, — ами да разкажа това, което зная, та всички да разберат какъв подъл хан ни управлява.“ Вдигнал глава и със силен глас заговорил. Когато разправил защо бил посякъл хубавия ат, начаса нозете му се вкаменили до коленете. Когато споменал за отровните гозби, се вкаменил до пояс. Разправил и за отровното коте и цял се вкаменил.

Спуснал се синът на хана да прегърне верния си другар, ала прегърнал студен камък.

Ханът злобно се разсмял:

— Това куче искаше да ме оклевети. Но, който влиза при мене с огън, на пепел излиза!... — Ханът трижди заплюл камъка и си отишъл в покоите.

А синът му място не можел да си намери от мъка. Разбрал той колко несправедлив бил към верния си другар. Отишъл при везира. Не знаел, че везирът бил в сговор с хана, и му казал:

— Облекчи скръбта ми! Накажи ме, както можеш! Оставям се в ръцете ти.

— Очите ми не виждат моя син — сладост на душата ми. Нека и твоите очи се затворят за сладостите на света!

Тъй рекъл жестокият везир и, без да му трепне ръката, го ослепил с ханджара си.

Без да охне, младият мъж метнал на гърба си превърнатия на камък везиров син и напуснал града.

Вървял той, вървял — сам не знаел накъде отива. Милостиви хора му подавали парче хляб, глътка вода — да не умре от глад и

жажда. Дрехите му се скъсали, нозете му се изранили. Един ден, премалял от умора, слепецът стигнал до оня извор, където на връщане към дома четиримата били спрели на почивка. Седнал той под същото дърво и положил вкаменения си другар до извора. Водата си бълбукала и, тичайки надолу по своя път, пеела:

*Аз съм изворче вълшебно,
аз съм изворче целебно,
болните аз изцелявам,
мъртъвците възкресявам.
Глу-глу-глу...*

Слепият слушал тихия ромон, ала нищо не разбирал. Но съдбата решила друго. Облегнал клетникът измъчената си глава на камъка и, без да ще, го бутнал. Търкулил се камъкът и цопнал в изворчето. Изведнъж — станало чудо! Из бистрите води се показала главата на везировия син, а после излезнал и той — цял и невредим. Загребал с две шепи от целебната вода и измил очите на своя обичан другар. Тозчас ханският син прогледнал.

Двамата юнаци се прегърнали и заплакали от радост, че пак са се събрали живи и здрави.

Решили да се върнат и да накажат своите жестоки бащи. Синът на везира изведнъж си спомнил за вълшебните коне на Малхуан. Извадил от пояса си два косъма, що бил отскубнал от тяхната грива, и ги разтъркал между пръстите си. Тозчас конете дотърчали.

Яхнали ги двамата юнаци и препуснали към дома. А там — голямо веселие: ханът се женел за хубавата Малхуан, а везирът — за Еркежан. Поканени били всички големци. Прочути ездачи щели да се надбягват с коне. Ханът обещал да подари на победителя своя халат, а везирът пък щял да даде халата си на онзи, който пристигне втори. Това била наградата, която според тогавашния обичай струвала повече от наброени жълтици.

Когато двамата другари пристигнали, там вече се били строили всички ездачи. Наредили се и те, без никой да ги забележи. Ханът размахал кърпичката си — дал знак да почне надбягването.

Втурнали се през равната степ конете, закънтяла земята под копитата им. Двамината стигнали първи до определеното място и първи се върнали. Застанали пред престола на който седял ханът, обкръжен от своите големци. Изправили се победителите, избърсали праха от лицата си и всички ахнали — познали ги. Ханът пребледнял като платно и не могъл дума да продума.

За втори път синът на везира се изправил пред народа и разправил цялата истина за теглилата, които двамата били претеглили по вина на коварния хан и жестокия везир. Като завършил разказа си, направил няколко магически знаци с ръце и извикал:

— Бисмилла иррахманиррахим! В името на всемилостивия аллах! Ако иска той справедливо да накаже недостойните ни бащи, нека ханът се превърне на вълк, а везирът — на куче! Вечно гладни да тичат, да дирят воняща мърша за храна!

И начаса заклинанието му се сбъднало: подвили опашки и побягнали с вой в дивите гори ханът и везирът, превърнати на гладни животни.

А синът на хана седнал на престола на баща си. Той избрал за везир верния си другар. Дълги години двамата управлявали мъдро и справедливо.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.